

ПАРК ПРИРОДЕ СТАРА ПЛАНИНА

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

ПИРОТ, АВГУСТ 2016. ГОДИНЕ

ИСТОРИЈАТ ЗАШТИТЕ

- 1966. године – група „Стабала ситне границе“
- 80-тих година – 7 СРП и 3 СП
- 1997. године – Уредба о заштити ПП „Стара планина“ (142 219,61 ha)
- 2009. Уредба о заштити ПП „Стара планина“ (114 332 ha)

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

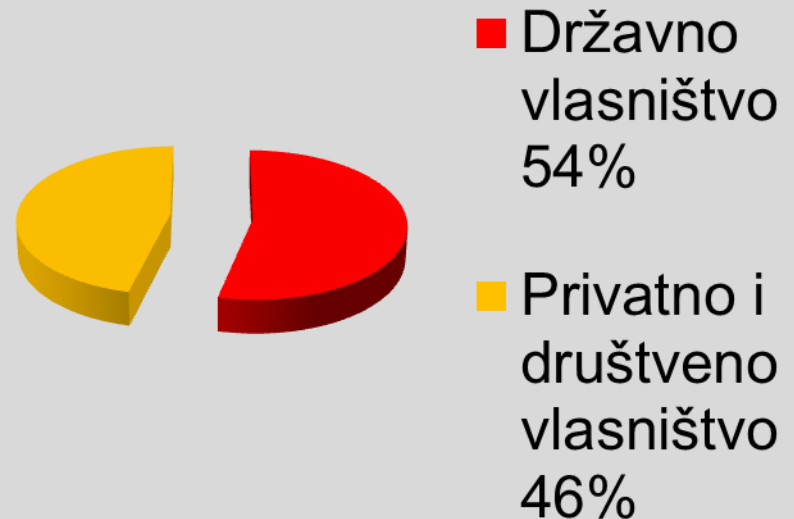
- Природно добро од изузетног значаја - I (прва) категорија
- Површина Парка износи 114 332 ha
- Простире се на 4 општине: Пирот, Књажевац, Димитровград и Зајечар
- ИРА, ИВА и РВА подручје

Režimi zaštite

Vlasnička struktura

Бабин зуб

□ ИЗУЗЕТНА БИОЛОШКА РАЗНОВРСНОСТ

- око 1200 врста и подврста виших биљака,
- 115 ендемичних врста биљака,
- преко 100 заштићених и строго заштићених врста,
- више од 50 врста које се налазе на списку угрожене европске флоре,
- 52 врсте шумске, жбунасте и зељасте биљне заједнице,
- око 150 врста птица гнездарица,
- 30 врста сисара,
- 6 врста водоземаца,
- 12 врста гмизаваца,
- 26 врста риба,

Geum coccineum
Sphagnum sp.
Drosera rotundifolia
Ophrys apifera
Orchis tridentata
Pinguicula vulgaris
Senecio pancicci
Lilium jankae

гаñаста кукумавка

планински детлић

риђи мишар

сиви соко

сури орао

тетреб

Импресивни геоморфолошки облици геонаслеђа

- Потез Рсовци-Јеловица: фосилоносне наслаге
- Росомач: профил јурских седимената
- Пећина Бараница: фосилни остаци кичмењака
- Бабин зуб: група зубава и остењака у крупнозрним пешчарима
- Укљештени меандри Темштице у клисури дубокој 160-260м
- Клисура Владикине плоче са истоименим пећинским системом

Кањон Владикине плоче

Бабин зуб

© Milan Simonović

Увала Понор

Хидролошки објекти геонаслеђа Воде Старе планине

Високопланинске реке

- Дојкиначка, Јеловичка, Црновршка река....

Извори

- Више од 150 извора (20-30 каптирано и претворено у чесме)

Врела и пишtevине

- Јеловичко врело, Дојкиначко врело, Суво врело...

Водопади

- Тупавица, Три кладенца, Копренски водопад, Чунгуљ, Пиљски водопад, Калуђерски скокови....

Језера

- Завојско језеро

Водопад Тупавица

Калуђерски скокови

Три кладенца

Чунгуль

© Milan S

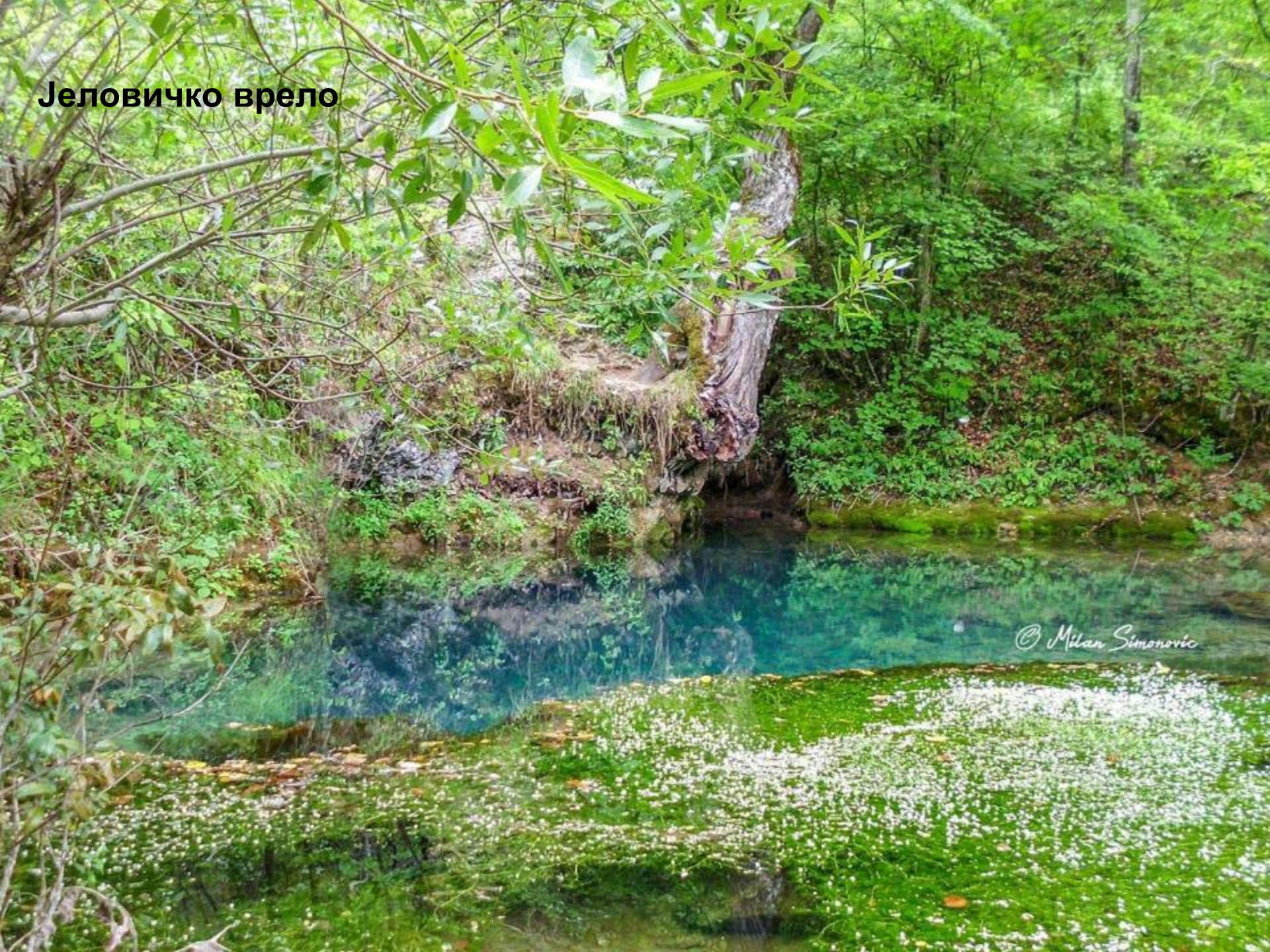

Буковачки до

Јеловичко врело

© Milan Simonovic

Завојско језеро

Дојкиначка река

Управљање Парком природе

- ЈП „Србијашуме“
- РЈ „Парк природе Стара планина“

- 400 км обележених пешачких туристичких стаза
- Бројни мобилијар
- Информативне табле
- Путокази и маркационе ознаке

Активности Завода

- **Мониторинг птица (истраживање ноћних грабљивица - СОВА) – вишегодишњи Пројекат**
- **Рекогносцирање терена**
- **Израда вештачких кућица**
- **Постављање кућица**
- **Мониторинг стања**

Дугорепа сова (*Stix ualeosa*)

Старог неведарца, савременог пуњача или јужног вештача, до сада је постојала са популацијама од око 400-500 појединца на дрветима.

Распрострањење: савесистична Европа, на Карпатима, шумовите планине Балканског полуострва, већи део умереног појаса Азије до обала Тихог океана.

Распрострањење у Србији: регистрована је од Воштаног брета до планине Јастрепа у западној и централној, у оквирима источне и југоисточне Србије (Гоч, Жељин, Мотавник, Тапа, Јастрепо, Златко-Увац, Селија, Бувај-Високица, Стара планина, Сува планина).

Станишта: густе и добро очуване четинарске и планинска мешовите и листопадно шуме.

Гнезђење: у шупљим или пражоним дрвима или дрвабицима и у дупљим стаблима дрвећа.

Исхрана: животињски отпадници (пољопривредни отпад, пухови), а лови и мање птице (ујак, ујуби и друге врсте сова) и крупни инсекти.

Фактори угрожавања: ностраја до старих и очуваних шумских екосистема.

Фото - Аљбина, Марија Катлић

Стара планина се мањим делом простире у источној Србији, а другим већим делом у суседној Бугарској. Ово подручје је изузетно вредно са ставовиштем биљног и животињског света и психичких заједница, као и са геоморфолошког, геолошког, хидролошког и хидрогеолошког аспекта. Уредбом Владе РС, део подручја Старе планине у Србији проглашен је 1997. године за Парк природе.

На подручју Старе планине евидентирано је 213 врста птица. Фамилијом Strigidae и Tytonidae обухваћене су две, врсте које су због необичног изгледа и савремена привлачна пажњу публике од дечака. Најчешће ноћне и велике животиње, "новонакитки" изглед и сплетивање, која у ноћној тишини може да буде застрашујуће, представља атрактивне омотера због којих људи имају предрасуде према овим птицама. Ове су претежно ноћне грабљивице. Поједине врсте су веома ретке и савремена издаја је време исхране и ладих могу бити активне и грејно дана. Специфичне особине сова у односу на друге птице су положај очију (налазе се у једној равни), бешчупај летљиво и импесумирано даје предност при ноћном лету и добро развијен слух. На подручју Старе планине евидентирано је шест врста сова - дугорепа сова (*Stix ualeosa*), шумска сова (*Stix aluco*), ујуба (*Asio otus*), буваца (*Bubo bubo*), љуб (*Otus scops*) и кучумаца (*Athene noctua*), док се Појаском, Мониторинг птица.

Стара планина интенивено тражи за врстом гајена кучумаца (*Asiootus fulgensis*) која захтева добро очуване шумске екосистеме (заштита подручја у појасу добро очуваних смрчњацих и мешовитих шума).

Латински назив	Српски назив	С	СВ	Венг	ДП
<i>Bubo bubo</i>	Буваца	бб		II	
<i>Asio otus</i>	Ујуба	бб		II	
<i>Stix aluco</i>	Шумска сова	бб		II	
<i>Otus scops</i>	Љуб	ббб		II	
<i>Asio otus</i>	Буваца	бб		II	
<i>Athene noctua</i>	Кучумац	бб		II	
<i>Asiootus fulgensis</i>	Појаском кучумац	ббб		II	

ЛЕГЕНДА:

С - број врста на подручју Старе планине; **б** - неведарица, **рд** - макула/арозапа, **п** - пасадина, **г** - пројекат током целог појаса, **р** - пројекат на сови; **СВ** - (статус заштите у Србији) - статус заштитене врсте према Правилнику о протекцији и заштити строго заштитених и заштитених дивљих врста биљака, животиња и птица (Службени гласник РС, бр. 5/2010 и 47/2011); **Венг** - Конвенција о миграцији европских дивљих фауне и флоре и пројекат стањина (II - додатна строго заштитена животиња и птица); **ДП** - Директива о заштити дивљих птица Европске уније (I - додатна строго заштитена врста).

СОВЕ

ПАРКА ПРИРОДЕ
СТАРА ПЛАНИНА

Аутори слика:
Аљбина Радичевић,
Дарина Рајковић,
Марија Катлић,
Бријанија Трбић

Аутор илустрација:
Ир. Радина А. М.

Аутори текста:
Милош Рањковић,
Драгош Недељковић

Пројекат "Мониторинг птица Старе планине" реализован од стране заштите природе Србије у сарадњи са удружењем "Летачи српских птица" и "ПТ Србија/ИМП". Пројекат је финансиран из буџета Србије и од стране Министарства заштите природе Србије.

INSTITUT ZA
PROMOTIVANJE
OCHUVANJE
OD SRBIJE
SLOBODA ZA
ZASTITU
PRIFEROC
SRBIJE

Захвалност:
Милану Симоновићу и Facebook старници: Истражи Стару планину

Хвала на пажњи

